DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

22. juni 1999 *

I sag C-412/97,

angående en anmodning, som Pretura circondariale di Bologna (Italien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

ED Srl

mod

Italo Fenocchio,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 34 og 59 (efter ændring nu artikel 29 EF og 49 EF) og af artikel 73 B (nu artikel 56 EF) for at kunne vurdere, om et nationalt forbud mod udstedelse af et betalingspålæg, der skal forkyndes uden for det nationale område, er foreneligt med disse bestemmelser,

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet, og dommerne P. Jann (refererende dommer), D.A.O. Edward, L. Sevón og M. Wathelet,

generaladvokat: G. Cosmas

justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den italienske regering ved afdelingschef, professor Umberto Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, Oscar Fiumara

— den franske regering ved kontorchef Kareen Rispal-Bellanger og ekspeditionssekretær Gautier Mignot, Afdelingen for International Økonomisk Ret og Fællesskabsret, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved gesandt Christine Stix-Hackl, Forbundsudenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Laura Pignataro og Paolo Stancanelli, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 26. november 1998 er afgivet mundtlige indlæg af den italienske regering ved Oscar Fiumara, af den franske regering ved fuldmægtig Régine Loosli-Surrans, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved Paolo Stancanelli,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 21. januar 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 29. november 1997, indgået til Domstolen den 5. december 1997, har Pretura circondariale di Bologna i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 34 og 59 (efter ændring nu artikel 29 EF og 49 EF) og af artikel 73 B (nu artikel 56 EF) for at kunne vurdere, om et nationalt forbud mod udstedelse af et betalingspålæg, der skal forkyndes uden for det nationale område, er foreneligt med disse bestemmelser.

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag, hvorunder det italienske selskab ED Srl (herefter »ED«), Funo di Argelato, har fremsat begæring om udstedelse af betalingspålæg over for Italo Fenocchio, Berlin, Tyskland.

3 ED har leveret varer til en pris af 19 933 700 ITL til Italo Fenocchio. Denne har kun betalt et acontobeløb på 100 000 ITL og undladt at betale restbeløbet, og ED har derfor under en i medfør af artikel 633 i den italienske civilproceslov (herefter »CPC«) anlagt sag for Pretura circondariale di Bologna fremsat begæring om udstedelse af betalingspålæg for restbeløbet med tillæg af renter og omkostninger.

4 Det er ubestridt, at begæringen opfyldte alle de for dens fremsættelse gældende materielle betingelser. Men da debitor bor i Tyskland, skulle betalingspålægget have været forkyndt for ham i denne stat, og begæringen kom dermed i strid med artikel 633, sidste stykke, i CPC, hvorefter »... betalingspålæg ikke kan udstedes, hvis forkyndelsen for rekvisitus, jf. artikel 643, skal finde sted uden for Italien eller uden for områder under italiensk jurisdiktion«.

5 Den forelæggende ret anfører i forelæggelseskendelsen, at fremgangsmåden for udstedelse af betalingspålæg gør det muligt hurtigt og billigt at opnå et fuldbyrdelsesfundament for ikke-opfyldte fordringer. Under en sag, der behandles efter denne fremgangsmåde, stilles der kun små krav til sagens oplysning, idet det alene er nødvendigt, at fordringshaveren angiver sit krav og vedlægger passende dokumentation. Pålægget udstedes, uden at der har fundet kontradiktorisk sagsbehandling sted og uden afholdelse af retsmøde med henblik herpå. Debitor har adgang til at rejse indsigelse mod betalingspålægget, og sker det, bliver tvisten til en almindelig retssag.

6 Ifølge den forelæggende ret var forbuddet mod at anvende denne fremgangsmåde, når debitor havde sin bopæl i udlandet, oprindeligt begrundet i ønsket om at

afværge risikoen for, at debitor aldrig blev bekendt med et over for ham udstedt betalingspålæg eller først blev bekendt hermed, efter at fristen for at rejse indsigelse var udløbet, og således mistede retten til forsvar. Dette var en god begrundelse i 1940, da bestemmelsen blev indført, men den har ikke længere nogen mening i vore dage, hvor forkyndelse i udlandet ikke længere giver anledning til større problemer, og hvor fristerne for at gøre indsigelse er tilstrækkelig lange. Dette gælder særligt for stater, der har undertegnet Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål, efter hvis artikel 10, litra a), forkyndelse kan ske ved brev.

7 Den forelæggende ret har på baggrund heraf rejst spørgsmålet, om det omhandlede forbud er i strid med traktatens artikel 34 og 59 samt artikel 73 B. Den har herved anført, at virksomheder med hjemsted i Italien vil kunne tilskyndes til at foretrække forretningsforbindelser med kunder, der driver virksomhed i Italien, frem for med udenlandske kunder, idet det kun er i forhold til de italienske kunder, de kan nyde godt af den særlige sikkerhed og de begrænsede omkostninger, som anvendelse af fremgangsmåden med udstedelse af betalingspålæg udgør. Dette vil kunne have negative følger såvel for de frie varebevægelser som for den frie udveksling af tjenesteydelser, idet fremgangsmåden med udstedelse af betalingspålæg også er anvendelig for fordringer, der er stiftet ved erlæggelse af tjenesteydelser. Når der er tale om pengefordringer, vil forbuddet også kunne udgøre en hindring for de frie kapitalbevægelser.

8 Den forelæggende ret har desuden anført, at det tidligere under en sag ved Corte costituzionale er blevet gjort gældende, at den omtvistede bestemmelse var forfatningsstridig. Anbringendet herom blev forkastet af Corte costituzionale, der i kendelse nr. 364 af 27. juni 1989 (jf. *Giurisprudenza costituzionale* 1990 IV, s. 1661) fastslog, at der ikke i fællesskabstraktaterne findes generelle retsgrundsætninger, der har betydning for procesretten, som det er overladt til medlemsstaterne at regulere i national ret, og at forbuddet mod forkyndelse af et

betalingspålæg i udlandet kun begrænser retsbeskyttelsen, for så vidt angår denne fremgangsmåde og ikke i det hele taget, eftersom det altid er muligt at anlægge en almindelig retssag.

9 På baggrund heraf har Pretura circondariale di Bologna besluttet at udsætte sagen og anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»Skal forbuddet mod at udstede betalingspålæg i tilfælde, hvor forkyndelsen for debitor skal ske uden for Italien eller uden for områder under italiensk jurisdiktion, jf. artikel 633, sidste stykke, i CPC, anses for en restriktion eller en foranstaltning med tilsvarende virkning, der direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt kan være til hinder for den frie bevægelighed for varer, tjenesteydelser og kapital, der er sikret ved Rom-traktatens artikel 34, 59 og 73 B?«

Traktatens artikel 34

10 Det bemærkes, at efter Domstolens faste praksis tager traktatens artikel 34 sigte på nationale foranstaltninger, hvis formål eller virkning særlig er at hindre eksporthandelen og således skabe forskelsbehandling mellem handelen på hjemmemarkedet i en medlemsstat og dens eksporthandel, således at der herved sikres den pågældende medlemsstats indenlandske produktion eller hjemmemarked en særlig fordel (jf. bl.a. dom af 7.2.1984, sag 237/82, Jongeneel Kaas m.fl., Sml. s. 483, præmis 22).

11 Den i præmis 4 i denne dom citerede nationale bestemmelse medfører ganske vist, at en erhvervsdrivende processuelt stilles forskelligt alt efter, om han leverer varer

til den pågældende medlemsstats hjemmemarked eller eksporterer dem til andre medlemsstater. Som den franske og den østrigske regering med føje har anført, er imidlertid den omstændighed, at personer, der er hjemmehørende i den pågældende medlemsstat, som følge heraf vil være mindre tilbøjelige til at sælge varer til købere i andre medlemsstater, alt for usikker og indirekte til, at denne nationale retsforskrift kan betragtes som en foranstaltning, der er egnet til at hindre samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. i en anden sammenhæng dom af 7.3.1990, sag C-69/88, Krantz, Sml. I, s. 583, præmis 11, af 24.1.1991, sag C-339/89, Alsthom Atlantique, Sml. I, s. 107, præmis 14 og 15, og af 13.10.1993, sag C-93/92, CMC Motorradcenter, Sml. I, s. 5009, præmis 12).

12 Denne del af spørgsmålet skal derfor besvares med, at traktatens artikel 34 ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter det er forbudt at anvende reglerne om udstedelse af betalingspålæg i tilfælde, hvor forkyndelsen for debitor skal ske i en af Fællesskabets øvrige medlemsstater.

Traktatens artikel 59

13 Det bemærkes således, som Kommissionen og de fleste af de medlemsstater, der har afgivet indlæg for Domstolen, har anført, at hovedsagen intet har at gøre med en erlæggelse af tjenesteydelser.

14 Det er derfor ufornødent at besvare den del af spørgsmålet, der vedrører traktatens artikel 59.

Traktatens artikel 73 B

15 Traktatens artikel 73 B, stk. 2, bestemmer:

»Inden for rammerne af bestemmelserne i dette kapitel er alle restriktioner for kapitalbevægelser mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande forbudt.«

16 For at fastlægge rækkevidden af denne bestemmelse må den sammenlignes med den gamle bestemmelse i EØF-traktatens artikel 106, stk. 1 (EF-traktatens artikel 73 H, stk. 1 (ophævet ved Amsterdam-traktaten)), som den er trådt i stedet for, og hvorefter:

»I det omfang fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser, kapital og personer er gennemført mellem medlemsstaterne i medfør af denne traktat, forpligter hver medlemsstat sig til at tillade betalinger, som vedrører udveksling af varer, tjenesteydelser og kapital, samt overførsler af kapital og lønninger, i den medlemsstats valuta, i hvilken fordringshaveren eller adressaten opholder sig.«

17 Ligesom EØF-traktatens artikel 106 har EF-traktatens artikel 73 B, stk. 2, til formål at gøre det muligt for debitor for et pengebeløb, som skyldes for levering af varer eller tjenesteydelser, frivilligt at opfylde denne kontraktlige forpligtelse uden ulovlige begrænsninger og for kreditor frit at modtage en sådan betaling. Denne bestemmelse kan imidlertid ikke finde anvendelse på processuelle regler for en kreditors søgsmål med henblik på at opnå en modvillig debitors betaling af et pengebeløb.

18 Den forelæggende rets spørgsmål skal derfor besvares med, at en national processuel bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede ikke udgør en restriktion for friheden til at foretage betalinger.

Sagens omkostninger

19 De udgifter, der er afholdt af den italienske, af den franske og af den østrigske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Pretura circondariale di Bologna ved kendelse af 29. november 1997, for ret:

1) EF-traktatens artikel 34 (efter ændring nu artikel 29 EF) er ikke til hinder for en national lovgivning, hvorefter det er forbudt at anvende reglerne om

udstedelse af betalingspålæg i tilfælde, hvor forkyndelsen for debitor skal ske i en af Fællesskabets øvrige medlemsstater.

2) **En national processuel bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede udgør ikke en restriktion for friheden til at foretage betalinger.**

Puissochet Jann Edward

Sevón Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 22. juni 1999.

R. Grass

Justitssekretær

J.-P. Puissochet

Formand for Femte Afdeling